

VISOKA PREDSTAVNICA
EVROPSKE UNIJE ZA ZUNANJE
ZADEVE IN VARNOSTNO
POLITIKO

Bruselj, 22.4.2013
JOIN(2013) 8 final

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku na Kosovu* pri reševanju vprašanj, ki so bila določena v sklepih Sveta iz decembra 2012 zaradi morebitnega sklepa o začetku pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSZN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

SKUPNO POROČILO EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku na Kosovu* pri reševanju vprašanj, ki so bila določena v sklepih Sveta iz decembra 2012 zaradi morebitnega sklepa o začetku pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu

1. Uvod

Komisija je oktobra 2012 objavila študijo izvedljivosti sklenitve stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma med Evropsko unijo in Kosovom¹. Sklepna ugotovitev študije je bila, da je Kosovo večinoma pripravljeno na začetek pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu. Študija je poleg tega vsebovala priporočilo, naj Komisija predlaga pogajalske smernice za tak sporazum, ko bo Kosovo sprejelo vrsto posebnih ukrepov na področju pravne države, javne uprave, varstva manjšin in trgovine.

Svet je v sklepih iz decembra 2012 upošteval študijo izvedljivosti in namero Komisije, da bo predlagala pogajalske smernice za stabilizacijsko-pridružitveni sporazum, ko bo Kosovo izpolnilo navedene kratkoročne prednostne naloge. Svet je tudi pozval Kosovo, naj še naprej v dobri veri izvaja vse sporazume, ki so bili do danes sprejeti v okviru dialoga med Beogradom in Prištino, ter konstruktivno sodeluje pri reševanju širokega izbora vprašanj.

Poleg dialoga med Beogradom in Prištino ter kratkoročnih prednostnih nalog, opredeljenih v študiji izvedljivosti, je Svet v svojih sklepih poudaril prizadevanja za okrepitev reforme javne uprave in krepitev pravne države, zlasti z zagotavljanjem dokazov o boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji, sodni reformi in svobodi izražanja. V sklepih je bilo potrjeno, da imajo pobude Komisije, vključno s strukturiranim dialogom o pravni državi, dialogom o liberalizaciji vizumskega režima in dialogom o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, pomembno vlogo pri usmerjanju reformnih prizadevanj Kosova na teh prednostnih področjih.

Svet je poudaril, kako pomembno je, da Kosovo okrepi tesno sodelovanje z misijo EULEX in spoštuje prenovljeni mandat misije. V svojih sklepih je pozdravil stalna prizadevanja Komisije za okvirni sporazum s Kosovom v zvezi z njegovim sodelovanjem v programih Unije. Poleg tega se je seznanil s članstvom Kosova v Evropski banki za obnovo in razvoj ter z možnostjo, da Evropska investicijska banka okrepi svojo vlogo na Kosovu.

Glede na možno odločitev o začetku pogajanj za stabilizacijsko-pridružitveni sporazum s Kosovom se je Svet zavezal, da preuči napredek v zvezi z vsemi zgoraj navedenimi vprašanji.

* To poimenovanje ne posega v stališča glede statusa ter je v skladu z RVSN 1244/1999 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

¹ COM(2012) 602 final.

Prav tako se je zavezal, da bo poročilo preučil v času tega predsedstva, in sprejel pogajalske smernice, če bo ocena pozitivna.

Ob upoštevanju navedenih elementov je to poročilo razdeljeno na tri dele. Prvi del analizira napredek Kosova pri izvajanju kratkoročnih prednostnih nalog, opredeljenih v študiji izvedljivosti. Drugi del se osredotoča na vsa druga vprašanja, opredeljena v decembrskih sklepih Sveta, vključno s političnim dialogom, ki je ob podpori visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko potekal med predsednikoma vlad Kosova in Srbije, ter izvajanjem doslej sklenjenih sporazumov. Zadnji del poročila vsebuje sklepne ugotovitve.

2. Kako bo Kosovo izvajalo kratkoročne prednostne naloge iz študije izvedljivosti

V skladu s študijo izvedljivosti bi moralo Kosovo sprejeti nadaljnje ukrepe na področju pravne države, javne uprave, varstva manjšin in trgovine, še preden bi Komisija predlagala pogajalske smernice za stabilizacijsko-pridružitveni sporazum.

- *Pravna država: jasna zavezanost doseganju rezultatov v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji, vključno z uvedbo preiskav in zagotavljanjem neprekinjenega dobrega sodelovanja z misijo EULEX; podpora delu posebne preiskovalne projektne skupine; zagotovilo, da bo pri prestrukturiranju sodstva posebno tožilstvo, ki je pristojno za primere organiziranega kriminala, vojne zločine in primere korupcije, ohranilo svoje pristojnosti; sprejetje zakonodaje o zaplembi premoženja ter pregled zakonodaje na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma; sprejetje nove protikorupcijske strategije.*

Kosovski politični voditelji ter organi kazenskega pregona in sodni organi so ohranili svojo zavezanost boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Med kosovskimi organi in misijo EULEX vsakodnevno poteka sodelovanje v zvezi s praktičnimi operativnimi zadevami, bodisi v okviru dejavnosti usmerjanja in svetovanja bodisi kot strokovno sodelovanje v skupnih preiskavah. Sodelovanje med Kosovom in misijo EULEX poteka dobro in rezultati partnerstva postajajo vse bolj očitni. Pomemben nedavni primer je bilo razbitje kriminalne združbe za tihotapljenje ljudi po Evropi konec januarja. Skupna prizadevanja misije EULEX in policijskih sil na Kosovu so prispevala k prijemu 103 oseb v desetih različnih državah po Evropi, vključno s Kosovom. Od oktobra lani je posebno tožilstvo na Kosovu začelo preiskave v šestih primerih korupcije (dva primera obravnavajo lokalni posebni tožilci) in v šestih primerih organiziranega kriminala (od tega imajo štiri primeri čezmejno razsežnost, dva primera pa obravnavajo lokalni posebni tožilci). Sodelovanje med tožilci misije EULEX in lokalnimi tožilci iz posebnega tožilskega urada se je v obdobju poročanja okrepilo. Posebni protikorupcijski oddelek kosovske policije je v obdobju od oktobra 2012 do januarja 2013 v sodelovanju z misijo EULEX začel osem preiskav na področju kaznivih dejanj, kot so organizirani kriminal, zloraba uradnega položaja, dajanje in sprejemanje podkupnine ter goljufija.

V okviru skupnega usklajevalnega odbora za krepitev pravne države s sedežem v Prištini so trije sopredsedniki odbora (namestnik predsednika vlade in minister za pravosodje, posebni predstavnik Evropske unije / vodja urada EU ter vodja misije EULEX) 9. novembra podpisali dokument („Compact“). Ta dokument zagotavlja okvir, ki določa ključna načela in skupne cilje na področju pravne države ter opredeljuje sredstva za njihovo izvajanje. Odbor namerava redno pregledovati izvajanje okvira. Na srečanju Odbora dne 7. marca je potekala prva razprava o nadzornem mehanizmu, povezanim z navedenim okvirom („Compact Tracking Mechanism“). Kosovski organi so pozvali misijo EULEX, naj spremlja zaposlovanje uradnikov na vodilnih položajih v ključnih institucijah pravne države, vključno s policijo in sodstvom. Treba je ohraniti praktično sodelovanje, pa tudi močno politično zavezanost kosovskih organov podpori za delo misije EULEX in izvajanje njenega mandata.

Kosovski organi so še naprej pripravljeni zagotavljati podporo dejavnostim posebne preiskovalne projektne skupine. Nova struktura sodišč je bila uvedena 1. januarja 2013, začetek njenega izvajanja pa je bil uspešen. Natančna ocena rezultatov izvajanja sodne reforme bo mogoča šele po zaključku procesa. V tem okviru je Kosovo v skladu s svojimi zavezami, sprejetimi na podlagi študije izvedljivosti, ohranilo pristojnosti posebnega tožilstva. Če bo sedanja sodna reforma uspešno izvedena in se bo to izkazalo za nujno, bosta Kosovo in EU na podlagi temeljitega pregleda, opravljenega v tesnem medsebojnem sodelovanju, lahko začela skupni razmislek o tem, kako najbolje prilagoditi pristojnosti posebnega tožilstva prestrukturiranemu kazensko-pravnemu sistemu.

V drugi polovici leta 2012 je Kosovo sprejelo nove strategije in akcijske načrte za boj proti organiziranemu kriminalu, drogam in terorizmu. Ima tudi strategijo in akcijski načrt za boj proti trgovini z ljudmi. Okvir protikorupcijske politike je bil dopolnjen z novo protikorupcijsko strategijo, v zvezi s katero je bil 11. februarja sprejet tudi akcijski načrt. Skupščina je poleg tega sprejela zakon o zaplembi sredstev ter revidirala zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma. Navedena zakonodaja in strategije so izboljšale okvir politike in pravni okvir za boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Kosovo pa mora z izvajanjem obojega nadaljevati.

- *Javna uprava: sprejetje potrebne sekundarne zakonodaje o javnih uslužbencih in plačah v javnem sektorju; zagotovitev prostorov in proračunske neodvisnosti za institucijo varuha človekovih pravic, tako da bo vlada obvezana nespremenjeni predlog proračuna varuha vključiti v skupni predlog proračuna, ki se predloži parlamentu.*

Po objavi študije izvedljivosti je Kosovo sprejelo sekundarno zakonodajo o javnih uslužbencih in plačah v javnem sektorju, ki je potrebna za izvajanje predpisov s tega področja. Ta vključuje zakonsko ureditev poklicnega napredovanja javnih uslužbencev, zakonsko ureditev pogojev za omejitve pravice do stavke na področju posebnih storitev v

javni upravi, zakonsko ureditev postopkov za varstvo javnih uslužbencev zaradi njihove invalidnosti in zdravstvenih težav, zakonsko ureditev nadomestil v okviru plač in drugih nadomestil za javne uslužbence ter zakonsko ureditev delovnega časa in nadomestila za parlamentarne uslužbence.

Ministrstvo za javno upravo je 3. decembra v soglasju z institucijo varuha človekovih pravic izdalo sklep o dodelitvi sedanjih prostorov ustavnega sodišča varuhu človekovih pravic. Ustavno sodišče se bo v drugi polovici leta, ko bodo dela zaključena, preselilo v pravosodno palačo, ki jo je financirala EU. Novi prostori in njihova lokacija so primerni za institucijo varuha človekovih pravic ter zagotavljajo enostaven dostop za širšo javnost. Institucija varuha človekovih pravic je junija 2012 predložila predlog svojega proračuna. Vlada ga je nespremenjenega vključila v skupni predlog proračuna, ki je bil predložen skupščini.

- *Varstvo manjšin: zagotovitev obstoja organa za neposredno posvetovanje o spodbujanju in varstvu verske in kulturne dediščine z verskimi skupnostmi, zlasti s srbsko pravoslavno cerkvijo.*

Minister za okolje in prostorsko načrtovanje je 12. februarja sprejel uradni predpis o ustanovitvi nadzornega sveta za izvajanje. Svet ima pet članov: predstavnika srbske pravoslavne cerkve, Ministrstva za okolje in prostorsko načrtovanje, Ministrstva za kulturo, mladino in šport, OVSE in EU. Ministrstvo za okolje in prostorsko načrtovanje ter predstavniki EU sodelujejo nadzornemu svetu za izvajanje. Navedeni svet je imel 26. februarja svoj prvi delovni sestanek, na katerem so vse strani potrdile svojo močno zavezanost temu procesu. Drugi sestanek, na katerem so bili obravnavani pomisleki cerkve, je potekal 3. aprila.

- *Trgovina: izvedba vladnega sklepa o prestrukturiranju Ministrstva za trgovino in industrijo; vzpostavitev mehanizma za vodenje in usklajevanje pogajanj znotraj Kosova in priprava analize učinka trgovinskih vidikov stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma.*

Kosovo je končalo prestrukturiranje Ministrstva za trgovino in industrijo. Nova organizacijska struktura Ministrstva zagotavlja učinkovito organizacijo organov, zadolženih za pogajanja o trgovinskih vidikih stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Opravljena so bila imenovanja na ključna mesta.

Zainteresirane strani, vključno z gospodarskimi subjekti, lahko v okviru formalnih in rednih posvetovanj zagotovijo svoj prispevek h kosovski trgovinski politiki. Ta posvetovanja potekajo v okviru ekonomskega sveta, medresorskega sveta za trgovinsko politiko ter delovne skupine za trgovinsko politiko in v okviru njenih pet podskupin (za trgovinske sporazume, spodbujanje trgovine, industrijo, kmetijstvo in storitve). Kosovska vlada je februarja sprejela sklep o strukturi pogajalske skupine za stabilizacijsko-pridružitveni sporazum. Ministrstvo za

trgovino in industrijo bo v okviru te strukture vodilo tehnično skupino, ki bo zagotavljala podporo pogajanjem o trgovinskih vidikih sporazuma.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je zaključilo svojo prvo analizo učinka trgovinskih vidikov stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma. Analiza vključuje presojo učinkov liberalizacije trgovine na trgovinske tokove, javne finance, proizvodnjo in zaposlovanje. Potrebne so nadaljnje analize, ki bodo upoštevale nove oziroma posodobljene podatke. Hkrati pa predlagane metodologije in prvi rezultati analize Kosovu zagotavljajo dobro podlago, da se pripravi na pogajanja.

3. Druga vprašanja iz decembrskih sklepov Sveta

Sodelovanje Kosova v okviru dialoga med Prištino in Beogradom ter izvajanje sporazumov

Dialog med Beogradom in Prištino, ki je sledil srbskim volitvam, se je s posredovanjem visoke predstavnice razvil v politični proces na visoki ravni.

Vrsta srečanj na visoki ravni med obema predsednikoma vlade se je začela oktobra 2012. Visoka predstavnica je že na začetku obema stranema pojasnila koncept procesa: šlo naj bi za postopni proces, ki bi od reševanja preprostejših vprašanj prešel na reševanje bolj zapletenih vprašanj in bi bil omejene narave. Cilj je postopna normalizacija odnosov med obema stranema, ne da bi se poseglo v stališča obeh pogodbenic o statusu, in doseganje napredka obeh strani pri njunem približevanju EU.

Od oktobra 2012 do konca aprila 2013² je potekalo 10 srečanj. Predsednik Nikolić in predsednik Jahjaga sta se sestala tudi 6. februarja.

V prvem sklopu dialogov na visoki ravni, ki je trajal do decembra 2012, so bile razprave namenjene skupini vprašanj, ki so štela za enostavnejša, kot na primer izvajanje integriranega upravljanja meja, verska in kulturna dediščina in mehanizmi sodelovanja. V teh prvih mesecih so že bili doseženi nekateri prvi pomembni rezultati.

Najpomembnejši rezultat je bil izvajanje integriranega upravljanja meja. Do konca decembra 2012 so bile operativne štiri vstopne točke, vključno z dvema vstopnima točkama na severnem Kosovu, od konca februarja pa je operativnih vseh šest vstopnih točk med Srbijo in Kosovom. V okviru razprav o izvajanju sta se obe strani tudi strinjali, da začneta pobiranje carin in ustanovita sklad za razvoj severnega Kosova. Kar zadeva prsto gibanje, je režim potovanja z osebno izkaznico vzpostavljen in dobro deluje. Obe strani še naprej izvajata sporazum o carinskih oznakah. V zvezi z vprašanjem registra prebivalstva je prišlo do opaznega napredka, izvajanje pa naj bi bilo zaključeno do januarja 2014. V zvezi s katastrofom sta obe strani še vedno v procesu sprejemanja potrebnih pripravljalnih ukrepov. Sporazum o priznavanju univerzitetnih diplom poteka neovirano. Sodelovanje Srbije z misijo EULEX se je na več področjih izboljšalo, vzporedno z normalizacijo odnosov med Srbijo in Kosovom pa se bo moralo še okrepiti. Neposredni stiki na visoki ravni in redni stiki na operativni ravni še naprej spodbujajo sodelovanje, tudi na področju boja proti organiziranemu kriminalu. Srbija je zavezana k celovitemu izvajanju policijskega protokola z misijo EULEX.

² 19. oktober, 7. november, 4. december in 17. januar, 20. februar, 4. marec, 20. marec, 2. april, 17. april in 19. april.

Drugi pomembni rezultati, ki sta jih dosegla predsednika obeh vlad, so sporazum o uvedbi mehanizmov sodelovanja ter sporazum o izboljšanju varstva objektov verske in kulturne dediščine (ustanovitev posebne/večetnične policijske enote na Kosovu).

V drugem sklopu dialogov na visoki ravni, ki poteka od januarja 2013, sta se predsednika obeh vlad osredotočila na severno Kosovo in vzpostavitev struktur, ki bi zadostile potrebam lokalnega prebivalstva na področju varnosti in pravosodja, pri čemer bi moralo biti zagotovljeno delovanje enotne institucionalne in upravne ureditve na Kosovu v skladu s sklepi Sveta iz decembra 2012.

Strani sta se med drugim dogovorili, da bi morale njune razprave omogočiti razvoj načel in ureditev, ki bi srbski skupnosti na Kosovu zagotavljali novo vizijo za prihodnost. Pri tem bi bilo treba težave in potrebe zadevne skupnosti obravnavati na način, ki bi neokrnjeno omogočal delovanje institucij in pravnega okvira na Kosovu.

Obe strani sta v celotnem procesu dialoga na visoki ravni pokazali zavezanost in angažiranost. Zlasti sta predsednika obeh vlad razvila dober delovni odnos ter v napetih političnih razmerah pokazala politični pogum in zrelost pri razpravah o zelo občutljivih in zapletenih vprašanjih. Zato si zaslužita pohvalo. V zadnji fazi dialoga sta se srečanju pridružila namestnika predsednikov obeh vlad, njuna prisotnost pa je zagotovila dodaten element lokalne politične legitimnosti in strokovnosti.

Razprave o severnem Kosovu so bile končane in pomisleki Srbske skupnosti na Kosovu razrešeni 19. aprila s parafiranjem „prvega sporazuma o načelih, ki urejajo normalizacijo odnosov“.

Sporazum določa ustanovitev združenja (skupnosti) srbskih občin na Kosovu, ki bi delovalo znotraj obstoječega pravnega okvira na Kosovu. Združenje (Skupnost) bi imelo statut in svoje organe po vzoru drugih obstoječih združenj na Kosovu, zastopano pa bi bilo tudi v centralni vladi.

Kar zadeva policijo, besedilo sporazuma potrjuje načelo enotnih policijskih sil na Kosovu in integracijo vseh policijskih sil na severnem Kosovu v kosovsko policijo. Za štiri severne občine je imenovan regionalni policijski poveljnik. Imenuje ga Ministrstvo za notranje zadeve na Kosovu na podlagi seznama, ki ga predložijo štirje župani. To pomeni, da je bilo dogovorjeno, da se bodo štirje župani občin s srbsko večino na severu posvetovali z Združenjem (Skupnostjo) in predložili seznam Ministrstvu za notranje zadeve, ki bo imenovalo nekoga iz tega seznama.

Kar zadeva sodstvo, besedilo potrjuje načelo integracije in delovanja vseh sodnih organov znotraj kosovskega pravnega okvira. Vzpostavljeno je drugostopenjsko sodišče v Prištini, ki je pristojno za vse kosovske občine s srbsko večino, oddelek tega sodišča pa bo imel stalni sedež v severni Mitrovici.

V skladu s sporazumom bodo občinske volitve v severnih občinah organizirane leta 2013 ob posredovanju OVSE.

Besedilo sporazuma prav tako določa dokončanje razprav o energiji in telekomunikacijah do srede junija.

Obe pogodbenici sta se strinjali, da ne bo nobena od njiju blokirala napredka druge strani pri približevanju EU ali spodbujala tretjih, da ta napredek blokirajo.

Kar zadeva nadaljnje ukrepe, sta se obe pogodbenici strinjali o sprejetju izvedbenega načrta do 26. aprila in o ustanovitvi odbora za izvajanje, katerega delovanje bo podpirala EU.

EU pričakuje, da si bosta Srbija in Kosovo v duhu novega razumevanja oziroma novih medsebojnih odnosov in brez poseganja v njuni stališči glede statusa Kosova še naprej prizadevala za normalizacijo odnosov in v tem okviru med drugim obravnavala vprašanje vključevanja oziroma sodelovanja Kosova v mednarodnih organih.

Reforma javne uprave

Na podlagi študije izvedljivosti je bilo ugotovljeno, da je pravni okvir, potreben za stabilno in strokovno javno upravo, v glavnem vzpostavljen. Kosovo je z izpolnjevanjem kratkoročnih prednostnih nalog, opredeljenih v študiji, nadalje izboljšalo svoj pravni okvir ter ustvarilo pogoje za izvajanje zakonov o javnih uslužbencih in plačah javnih uslužbencev. Svoja prizadevanja je začelo preusmerjati v izvajanje zakonodaje, strategijo za reformo javne uprave in akcijski načrt v okviru te strategije.

Kosovo si je tudi uspešno prizadevalo za okrepitev institucije varuha človekovih pravic. Proračun te institucije, ki ga je skupščina odobrila za to leto, se je povečal s 636 000 EUR v lanskem letu na nekaj več kot 1 milijon EUR. S tem je omogočeno povečanje števila zaposlenih s 48 na 60.

Reforma javne uprave zahteva dolgoročna prizadevanja. Druge države Zahodnega Balkana, s katerimi so bili podpisani stabilizacijsko-pridružitveni sporazumi, se še naprej soočajo s tem izzivom. Dosedanji napredek Kosova zagotavlja potrebno podlago (zakonodajni okvir in okvir politike) za doseganje napredka na tem pomembnem področju.

Krepitev pravne države

Na podlagi študije izvedljivosti je bilo ugotovljeno, da je glavni del institucionalnega in pravnega okvira za zagotovitev pravne države na Kosovu vzpostavljen. Kosovski voditelji so ob številnih priložnostih poudarili svojo politično zavezanost boju *proti organiziranemu kriminalu in korupciji*. Ta politična zaveza zagotavlja dobro osnovo za nadaljnjo krepitev uspešnosti kazenskega pregona in pravosodnih organov na Kosovu, zlasti pri zagotavljanju dokazov o boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Kosovo mora še naprej izvajati ukrepe za preprečevanje trgovine z ljudmi, drogami in orožjem.

Tožilstvo je pred sodiščem začelo postopke v nekaterih pomembnih zadevah. Novembra lani je okrožno sodišče v Prištini potrdilo obtožnico, ki jo je tožilstvo vložilo proti nekdanjim ministrom in ki slednje bremeni zlorabe uradnega položaja in goljufije; sodni postopek je v teku. Novembra 2012 je to isto sodišče v Prištini potrdilo tudi obtožnico proti nekdanjemu vodji urada za javna naročila v prištinski občini in petim drugim uradnikom zaradi zlorabe uradnega položaja.

Občinsko sodišče Pejë/Peć je oktobra in novembra 2012 na zaporno kazen obsodilo 34 posameznikov, vključno z visokimi uradniki poslovne fakultete v kraju Pejë/Peć, zaradi

obtožb, ki vključujejo zlorabo uradnega položaja, nezakonito prisvojitve v času mandata, goljufijo v času mandata in ponarejanje uradnih dokumentov. S sodbo sodišča je uradnikom, obsojenim na zaporno kazen, prepovedano tudi opravljanje uradne dolžnosti. Januarja 2013 je mešani senat sodnikov s Kosova in misije EULEX na temeljnem sodišču Pejë/Peć obsodil devet obtožencev zaradi kaznivih dejanj, povezanih s tihotapljenjem migrantov. Na splošno so sodišča na Kosovu leta 2012 razrešila 183 primerov v zvezi z „zlorabo uradnega položaja“, 6 primerov organiziranega kriminala, 22 primerov trgovine z ljudmi, 186 primerov kaznivih dejanj, povezanih z drogami, in 24 primerov kaznivih dejanj, povezanih z orožjem.

Ti konkretni rezultati skupnih prizadevanj Kosova in misije EULEX kažejo, kako tesno je sodelovanje v praksi. Hkrati pa boj proti organiziranemu kriminalu in korupciji ostaja izziv, zato si mora Kosovo še naprej prizadevati za napredek na tem področju, samostojno in v sodelovanju z misijo EULEX.

Na podlagi študije izvedljivosti je bilo ugotovljeno, da so osnovne *sodne institucije* začele opravljati svojo vlogo ter da zakonodaja zagotavlja trdna jamstva za neodvisnost sodstva. Na dan 1. januarja sta začela veljati zakona o sodstvu in tožilstvu, s čimer je bila uvedena nova struktura sodstva in tožilstva. Nekdanji sistem občinskih in okrožnih sodišč je bil tako nadomeščen s sedmimi temeljnimi sodišči in drugostopenjskim sodiščem. Uvajanje nove strukture se je začelo brez večjih težav. Novi pravni okvir prispeva k neodvisnosti, učinkovitosti, odgovornosti in nepristranskosti sodnega sistema na Kosovu, njegovo izvajanje pa bo predmet nadaljnjega pregleda v prihodnosti.

Novi kazenski zakonik in zakonik o kazenskem postopku sta začela veljati istočasno kot zakona o sodstvu in tožilstvu. S tem so nastopile večje spremembe v kosovskem sodnem in kazenskopravnem sistemu. Novi kazenski zakonik vsebuje med drugim določbe o tihotapljenju migrantov, trgovini z ljudmi, proizvodnji drog in prometu z njimi, organiziranemu kriminalu, korupciji in prometu z orožjem. Določbe kazenskega zakonika spoštujejo izključne in subsidiarne pristojnosti posebnega tožilstva. Prezgodaj je še, da bi bilo mogoče ovrednotiti vpliv teh sodnih reform v praksi, saj se je njihovo izvajanje šele začelo. Po pričakovanjih bo izvajanje takšnih kompleksnih reform v praksi privedlo do nadaljnjih zakonodajnih sprememb.

Študija izvedljivosti je potrdila, da je *svoboda izražanja* zagotovljena z ustavo. Kosovo je oktobra lani razveljavilo člena kazenskega zakonika v zvezi s kazensko odgovornostjo medijev in zaščito novinarskih virov. V skladu z novim zakonikom o kazenskem postopku so tudi novinarji vključeni v kategorijo prič, oproščenih dolžnosti pričanja. Iz tega izhaja, da mediji niso kazensko odgovorni. Pristojni odbor skupščine je 28. februarja ob podpori OVSE organiziral javno obravnavo za predstavnike novinarskih združenj. Na obravnavi se je razpravljalo o vprašanjih, ki vplivajo na medijske svoboščine, zlasti o fizičnih napadih in grožnjah novinarjem. Ob koncu lanskega leta je kosovska policija v sodelovanju z misijo EULEX začela preiskavo o grožnjah članom nevladne organizacije, ki je izdajala revijo o vprašanjih LGBT.

Kritika do kosovskih organov se še naprej izraža v skupščini in medijih, pa tudi v okviru civilne družbe ali z javnimi protesti. Kosovo mora še naprej ustvarjati okolje, ki spodbuja svobodo izražanja, zagotoviti pa mora tudi, da bodo vsi napadi na novinarje temeljito preiskani.

Instrumenti za podporo reformnih prizadevanj Kosova

Komisija je razvila vrsto instrumentov, da bi Kosovo usmerjala pri prizadevanjih za reforme. Dialog o stabilizacijsko-pridružitvenem procesu, ki se je začel po objavi sporočila Komisije „Kosovo – uresničevanje evropske perspektive“ iz leta 2009³, se je izkazal za bistveno orodje pri mobilizaciji, razpravah in določitvi prednostnih nalog v zvezi s celovitim evropskim programom reform na Kosovu. EU in Kosovo v okviru *strukturiranega dialoga o pravni državi* skupaj določata prednostne naloge pri reševanju izzivov. V tem okviru se zagotovijo jasne politične smernice glede reforme za krepitev pravne države. Dialog o *liberalizaciji vizumskega režima* s Kosovom se je začel januarja 2012 in kot v ostalih državah Zahodnega Balkana tudi na Kosovu predstavlja temeljni okvir za sprejetje in izvajanje reform na področju pravne države. V vseh teh procesih ima Ministrstvo za evropsko povezovanje pomembno vlogo. Na Kosovu je vzpostavilo stabilne mehanizme za določitev prednostnih nalog, usklajevanje in zagotavljanje rezultatov.

Drugi elementi evropske perspektive Kosova iz decembrskih sklepov Sveta

Svet je na decembrskem zasedanju ponovno poudaril pripravljenost EU, da podpre gospodarski in politični razvoj Kosova v okviru jasne evropske perspektive, ki ustreza evropski perspektivi celotne regije. Ponovno je poudaril potrebo po sprejetju konkretnih ukrepov za ta namen. Komisija je v svojem sporočilu o Kosovu iz leta 2009 predlagala, naj se prouči možnost *okvirnega sporazuma s Kosovom o splošnih načelih njegovega sodelovanja v programih EU*. Svet je oktobra 2012 Komisijo pooblastil za pogajanja o takem sporazumu. V začetku tega leta je Komisija zaključila pogajanja in namerava v kratkem sprejeti predloge sklepov Sveta o podpisu in sklenitvi okvirnega sporazuma s Kosovom.

Kosovo je decembra 2012 postalo član *Evropske banke za obnovo in razvoj* (v nadaljnjem besedilu: EBRD) ter država, v kateri EBRD opravlja dejavnosti. EBRD pripravlja triletno strategijo za Kosovo. S tem bo banki omogočeno, da razširi in diverzificira svoje posredovanje v podporo socialnemu in gospodarskemu razvoju Kosova. Misija EBRD je Kosovo obiskala decembra. Pisarne banke v Prištini so se preselile v večje prostore, da bi se

³ COM(2009) 534 final.

lahko povečalo število njenega osebja na Kosovu. Predsednik banke je Kosovo obiskal 8. februarja.

Evropska investicijska banka trenutno razpravlja o okvirnem sporazumu s kosovsko vlado. Pogodbenici morata doseči dogovor o področjih, v katera bo banka vlagala. Cilj je, da se sporazum odobri in podpiše spomladi, dejavnosti EIB pa se lahko začnejo kmalu zatem. Skupna misija EIB in Komisije je Kosovo obiskala decembra 2012. EIB ne načrtuje stalne prisotnosti na Kosovu.

4. Sklepne ugotovitve

Od sprejetja študije izvedljivosti oktobra 2012 in sklepov Sveta iz decembra 2012 dalje je Kosovo izpolnilo vse kratkoročne prednostne naloge, opredeljene v študiji.

Kosovo je pokazalo svojo zavezanost boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji. Sprejelo je potrebno zakonodajo in strateške dokumente ter ohranilo pristojnosti posebnega tožilstva. Začele so se mnoge preiskave v zvezi z organiziranim kriminalom in korupcijo. Kosovski organi so ohranili dobro sodelovanje z misijo EULEX in so še naprej pripravljeni zagotavljati podporo dejavnostim posebne preiskovalne projektne skupine.

Instituciji varuha človekovih pravic so bili dodeljeni novi prostori. Vlada ni spreminjala predloga proračuna za varuha človekovih pravic pred predložitvijo splošnega proračuna skupščini. Sekundarna zakonodaja, ki je potrebna za izvajanje reforme javne uprave, je bila prav tako sprejeta.

Novi nadzorni svet za izvajanje, v katerem so zastopani srbska pravoslavna cerkev, kosovski organi, EU in OVSE, je bil vzpostavljen in je začel delovati.

Ministrstvo za trgovino in industrijo je bilo prestrukturirano ter imenovane osebe na ključna mesta. Mehanizem za vodenje in koordinacijo pogajanj o trgovinskih vprašanjih v okviru stabilizacijsko-pridružitvenega sporazuma je vzpostavljen. Kosovo bo lahko določilo svoj pogajalski položaj na podlagi analize učinka trgovinskih vidikov stabilizacijsko-trgovinskega sporazuma.

Komisija je posledično predložila predlog za Sklep Sveta o pooblastilu za začetek pogajanj o stabilizacijsko-pridružitvenem sporazumu med Evropsko unijo in Kosovom⁴.

Kosovo je sprejelo zelo pomembne ukrepe za vidno in trajno izboljšanje odnosov s Srbijo, v skladu s sklepi Sveta iz decembra 2012. Kosovo je ob posredovanju EU dejavno in

⁴ COM(2013) 200 final.

konstruktivno sodelovalo v dialogu s Srbijo ter začelo razprave o širokem naboru vprašanj, ki jih je treba razrešiti za uresničitev vidnega in opaznega izboljšanja odnosov s Srbijo.

Dialog se je s posredovanjem visoke predstavnice razvil v politični proces na visoki ravni. Od oktobra 2012 do konca aprila 2013 je potekalo 10 srečanj. Predsednik Nikolić in predsednik Jahjaga sta se sestala tudi 6. februarja. Prav tako se nadaljuje izvajanje sporazumov, ki so bili sklenjeni v okviru dosedanjega dialoga. Kar zadeva integrirano upravljanje meja, so bili na vseh šestih vstopnih točkah odprti skupni začasni mejni prehodi, ki delujejo. Sporazum o varstvu objektov verske in kulturne dediščine iz decembra 2012 se izvaja. Obe strani še naprej izvajata sporazum o carinskih oznakah. V zvezi z vprašanjem registra prebivalstva je prišlo do opaznega napredka, izvajanje pa naj bi bilo zaključeno do januarja 2014. V zvezi s katastrofom sta obe strani še vedno v procesu sprejemanja potrebnih pripravljalnih ukrepov. Sporazum o priznavanju univerzitetnih diplom poteka neovirano.

Obe strani sta se tudi strinjali, da začneta pobiranje carin in ustanovita sklad za razvoj severnega Kosova. V drugem sklopu dialogov na visoki ravni, ki poteka od januarja 2013, sta se predsednika obeh vlad v času srečanj osredotočila na severno Kosovo, kar je privedlo do parafiranja „prvega sporazuma o načelih, ki urejajo normalizacijo odnosov“ z dne 19. aprila 2013.

Na podlagi navedenega Komisija meni, da je Kosovo z vso resnostjo in konstruktivno sodelovalo pri sprejetju ukrepov za vidno in trajno izboljšanje odnosov s Srbijo.